

Beleidsregel bijzondere bijstand gemeente Elburg

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Elburg,

gelet op artikel 35 van de Participatiewet;

overwegende dat het college nadere regels wil vaststellen voor toekenning van bijzondere bijstand;

besluit vast te stellen de volgende beleidsregel:

Beleidsregel bijzondere bijstand gemeente Elburg

Hoofdstuk 1. Definities

Artikel 1. Begripsomschrijvingen

1. Alle begrippen die in deze beleidsregel worden gebruikt en die niet nader worden omschreven, hebben dezelfde betekenis als in de wet en de Algemene wet bestuursrecht;
2. In deze beleidsregel wordt verstaan onder:
 - a. Autowaarde: de waarde van de auto conform de autokoerslijst van de ANWB/BOVAG, of, indien de auto hierop niet voorkomt, conform gemiddelde prijs van drie vergelijkbare auto's;
 - b. Bovenmatige huurlasten: werkelijke huur (wh) minus de maximaal toegestane huur (th) die is verminderd met de maximale huurtoeslag (ht), dus wh-(th-ht);
 - c. College: college van burgemeester en wethouders van de gemeente Elburg;
 - d. Draagkracht: het gedeelte van het inkomen, het vermogen, de individuele studietoeslag en de individuele inkomenstoeslag (bij gebruiksgoederen) dat de belanghebbende geacht wordt aan te wenden om in de bijzondere kosten te voorzien;
 - e. Duurzame gebruiksgoederen: goederen zoals wasmachine, koelkast, huisraad en vloerbedekking, die nodig zijn in een huishouden en regelmatig moeten worden vervangen;
 - f. Gemiddeld maandinkomen: gemiddeld inkomen over de afgelopen drie maanden;
 - g. Huurtoeslag: toeslag volgens artikel 1 onder e van de Wht;
 - h. Individuele inkomenstoeslag: toeslag volgens artikel 36 van de wet;
 - i. Inkomen: het bedrag inclusief vakantietoeslag per maand als bedoeld in de artikelen 31 tot en met 33 van de wet;
 - j. Passende huurwoning: huurwoning die niet ruimer of duurder is dan nodig en passend bij de situatie van belanghebbende;
 - k. Vermogen: het bedrag als bedoeld in artikel 34 van de wet op de eerste van de maand waar de aanvraag betrekking op heeft;
 - l. Voorliggende voorziening: de voorziening als bedoeld in de artikelen 5 onder e en artikel 15 van de wet;
 - m. Wet: Participatiewet;
 - n. Wht: wet op de huurtoeslag;
 - o. Woning: een woning als bedoeld in artikel 1 Wht, alsmede een woonwagen of woonschip als bedoeld in artikel 3 lid 6 van de wet.

Hoofdstuk 2. Draagkracht

Artikel 2. Vaststelling draagkracht

1. De individuele inkomenstoeslag wordt voor de vaststelling van de draagkracht niet in aanmerking genomen, behalve bij een aanvraag op grond van artikel 11 van deze beleidsregel;
2. Het vermogen boven het vrij te laten vermogen zoals bedoeld in artikel 34 lid 3 van de wet wordt voor de vaststelling van de draagkracht geheel in aanmerking genomen;
3. In aanvulling op het voorgaande lid, wordt een bedrag tot € 5.000 van de autowaarde buiten beschouwing gelaten, tenzij er dringende redenen zijn waardoor een duurdere auto absoluut onmisbaar is. In dat geval wordt het meerdere eveneens buiten beschouwing gelaten.

Artikel 3. Draagkrachtpercentages

1. Bij een gemiddeld maandinkomen tot 100% van de van toepassing zijnde bijstandsnorm inclusief vakantietoeslag, wordt aangenomen dat de belanghebbende geen draagkracht heeft;
2. Bij een gemiddeld maandinkomen boven de 100% van de toepassing zijnde bijstandsnorm inclusief vakantietoeslag, wordt een percentage van 35% van het gemiddeld maandinkomen als draagkracht aangenomen;
3. In afwijking van het eerste en tweede lid, wordt bij verstrekking van bijzondere bijstand als bedoeld in artikel 8 van deze beleidsregel, aangenomen dat de belanghebbende geen draagkracht heeft bij een gemiddeld maandinkomen tot 120% van de in het eerste lid genoemde inkomen inclusief vakantietoeslag;
4. Het tweede lid geldt niet voor verstrekking van bijzondere bijstand als bedoeld in de artikelen 11 en 12 van deze beleidsregel. In die gevallen wordt 100% van het inkomen boven de van toepassing zijnde bijstandsnorm als draagkracht aangemerkt.

Artikel 4. De draagkrachtperiode

1. De draagkracht als bedoeld in artikel 2 van deze beleidsregel wordt in beginsel vastgesteld voor een periode van 12 maanden, vanaf het moment van aanvraag waarop de verstrekking van de bijzondere bijstand betrekking heeft.
2. In afwijking van het eerste lid, geldt het inkomen over maximaal een periode van de afgelopen 36 maanden als het een aanvraag op grond van artikel 11 van deze beleidsregel betreft.

Hoofdstuk 3. Procesafspraken

Artikel 5. Moment van aanvraag

1. Het college stelt het recht op bijzondere bijstand op aanvraag vast.
2. In afwijking van het eerste lid kan het college besluiten het recht op bijzondere bijstand in specifieke situaties ambtshalve vast te stellen.
3. Een aanvraag bijzondere bijstand moet worden ingediend voordat de kosten gemaakt zijn.
4. Van het gestelde in het derde lid kan worden afgeweken indien:
 - a. de belanghebbende redelijkerwijs de aanvraag niet vooraf kon indienen; of
 - b. er andere bijzondere omstandigheden zijn die aanleiding geven om voor de reeds gemaakte en nog niet betaalde kosten bijzondere bijstand te verstrekken.
5. In geval het vierde lid van toepassing is, kan bijzondere bijstand verleend worden met een terugwerkende kracht tot maximaal 3 maanden.

Artikel 6. Hoogte van de bijzondere bijstand

1. Voor de hoogte van de bijzondere bijstand, gelden de richtbedragen uit de Nibud prijzengids.
2. Het richtbedrag voor inrichtingskosten bedraagt 60% van het in de Nibud prijzengids vastgestelde bedrag.
3. Het eerste lid is niet van toepassing op kosten en bedragen die gehanteerd worden in de Zorgverzekeringswet of de daarop gebaseerde regelgeving. De hoogte van de te verlenen bijzondere bijstand bedraagt niet meer dan die bedoelde bedragen.

Artikel 7. Wijze van verstrekken

1. In het besluit aan belanghebbende geeft het college aan in welke vorm de bijzondere bijstand wordt verstrekt, namelijk om niet, als geldlening, borgtocht of in natura.
2. Indien het college bijzondere bijstand verleent in de vorm van een borgtocht, geldt deze borgtocht voor het bruto bedrag van de schuld.

Hoofdstuk 4. Specifieke vergoedingen

Artikel 8. Premie zorgverzekering

1. Voor deze vorm van bijzondere bijstand komt een belanghebbende in aanmerking als hij een basisverzekering, een aanvullende verzekering Optimaal aanvullend 3 en een tandartsverzekering Tand 2 bij Zilveren Kruis heeft.
2. Bijzondere bijstand bestaat uit: een tegemoetkoming van € 27,50 per maand in de premie per premiebetaler.
3. In afwijking van artikel 2 lid 2 wordt een vermogensgrens gehanteerd van het dubbele bedrag zoals genoemd in artikel 34 lid 3 van de wet.
4. In afwijking van artikel 2 lid 2 wordt de waarde/vermogen van een eigen woning buiten beschouwing gelaten.
5. In afwijking van artikel 2 lid 3 wordt de autowaarde buiten beschouwing gelaten.

Artikel 9. Bril of contactlenzen

1. Bijzondere bijstand voor vergoeding van een bril of contactlenzen is één keer in de drie jaar mogelijk.
2. De bijzondere bijstand als bedoeld in het eerste lid voor een bril of contactlenzen is maximaal € 100 per persoon.
3. In de volgende gevallen kan belanghebbende vaker in aanmerking komen voor bijzondere bijstand:
 - a. als vanwege een verandering in de oogsterkte nieuwe glazen of lenzen noodzakelijk zijn; of
 - b. bij glas en/of montuurbreuk bij brillen voor kinderen tot en met 12 jaar.

Artikel 10. Mondzorg

1. Onder mondzorg worden tandarts- en orthodontiebehandelingen verstaan.
2. Voor bijzondere bijstand komen in aanmerking:
 - a. kosten van de eigen bijdrage voor een noodzakelijke en (deels) door het college afgesloten collectieve aanvullende zorgverzekering te vergoeden behandeling; en
 - b. kosten die de maximum vergoeding van door het college afgesloten collectieve aanvullende zorgverzekering overschrijden, mits vooraf de medische noodzaak van de behandeling door het college is vastgesteld.

Artikel 11. Duurzame gebruiksgoederen

1. Bijzondere bijstand is mogelijk voor vervanging van duurzame gebruiksgoederen;
2. De vergoeding voor vervanging van duurzame gebruiksgoederen is maximaal:
 - a. € 700 per twee jaar voor een alleenstaande
 - b. € 1.000 per twee jaar voor een tweepersoonshuishouden
 - c. € 150 per twee jaar voor elk extra gezinslid

Artikel 12. Woonkostentoeslag

1. Indien een eigen woning of een passende huurwoning wordt bewoond, waarbij geen aanspraak gemaakt kan worden op (volledige) huurtoeslag, kan de belanghebbende gedurende maximaal één jaar in aanmerking komen voor bijzondere bijstand in de vorm van een woonkostentoeslag.
2. Voor bijzondere bijstand komt in aanmerking een belanghebbende die:
 - a. een passende huurwoning bewoont, waarvoor hij geen of onvoldoende huurtoeslag krijgt, en/of;
 - b. door een onvoorziene inkomensdaling de hoge woonlasten voor de woning niet zelf meer kan opbrengen, tenzij de inkomensdaling door eigen toedoen is ontstaan, en/of;
 - c. voor de woning een bijzondere medische of sociale indicatie heeft gekregen, en/of;
 - d. onderdeel van een huishouden is dat inclusief belanghebbende uit acht of meer personen bestaat, en/of;
 - e. een bbz-uitkering voor levensonderhoud heeft, maar hoge (privé) woonkosten en geen recht op huurtoeslag.
3. De bijzondere bijstand voor woonkosten wordt als volgt berekend:
 - a. Bij huur beneden de huurtoeslaggrens: het negatief bedrag dat ontstaat als het totaal van de geldende/toepasselijke bijstandsnorm én de bijbehorende huurtoeslag in mindering wordt gebracht op het netto inkomen inclusief vakantietoeslag van de belanghebbende;

- b. Bij huur boven de huurtoeslaggrens: het negatief bedrag dat ontstaat als het totaal van de geldende/toepasselijke bijstandsnorm én de bovenmatige huurlasten in mindering wordt gebracht op het netto inkomen inclusief vakantietoeslag van de belanghebbende(n);
 - c. Bij eigen woning: gelijk aan b., maar dan de netto hypotheeklasten in plaats van huurlasten.
- 4. Indien het college overgaat tot verstrekking van bijzondere bijstand en belanghebbende woonkosten boven de maximale huurgrens heeft, wordt aan belanghebbende op grond van artikel 55 van de wet de verplichting opgelegd om te zoeken naar goedkopere huisvesting waarvoor wel recht bestaat op huurtoeslag.
 - 5. De periode als beschreven in het eerste lid, kan na afloop tijdelijk verlengd worden, indien de belanghebbende nog niet over goedkopere woonruimte beschikt en hem dit niet te verwijten valt.
 - 6. Het vierde lid is niet van toepassing op belanghebbenden die voldoen aan het criterium beschreven in het tweede lid onder e.

Artikel 13. Rechtsbijstand

- 1. Bijzondere bijstand is mogelijk voor de eigen bijdrage in de kosten van rechtsbijstand.
- 2. Een diagnosedocument van bijvoorbeeld het Juridisch Loket, waaruit blijkt dat de gewenste rechtsbijstand door een advocaat noodzakelijk is, en een toevoeging gelden als bewijs van noodzaak.

Artikel 14. Reiskosten

- 1. Bijzondere bijstand is mogelijk voor reiskosten van en naar
 - a. een medisch specialist;
- 2. Voor vergoeding komen in aanmerking:
 - a. de kosten van een eigen bijdrage voor noodzakelijke en (deels) door de zorgverzekering te vergoeden reiskosten;
 - b. de kosten boven de € 1.000 die niet meer door een zorgverzekering worden vergoed;
 - c. de kosten boven 400 kilometer (per jaar) naar de medisch specialist;
 - d. de reiskosten van studerende jonger dan 18 jaar.
- 3. Voor de hoogte van de bijzondere bijstand wordt uitgegaan van de kosten van het openbaar vervoer en bij eigen vervoer van € 0,19 per kilometer.

Artikel 15. Aanvullende bijstand voor levensonderhoud voor jongeren 18 tot 21 jaar

- 1. Het college verstrekt, met inachtneming van artikel 12 van de wet, bijzondere bijstand voor de noodzakelijke kosten verbonden aan zelfstandig wonen aan de jongere tot 21 jaar die zelfstandig woont.
- 2. De noodzaak tot zelfstandig wonen, als bedoeld in het eerste lid, is aanwezig als:
 - a. de jongere aantoonbaar gedurende een periode langer dan 12 maanden direct voorafgaand aan de aanvraag niet in gezinsverband van zijn ouders heeft gewoond, of
 - b. de jongere met een partner en/of kind een gezin vormt, of
 - c. de relatie tussen de jongere en zijn ouders ernstig verstoord is.
- 3. De hoogte van de bijzondere bijstand is maximaal het verschil van de norm tussen een 18, 19 of 20 jarige en een 21 jarige.

Hoofdstuk 5. Slotbepalingen

Artikel 16. Hardheidsclausule en onvoorziene omstandigheden

1. Het college kan in zeer bijzondere gevallen gemotiveerd afwijken van de bepalingen in deze regeling, indien onverkorte toepassing daarvan aanleiding geeft of zou leiden tot disproportionele onredelijkheid of onbillijkheid;
2. In gevallen waarin deze regeling niet voorziet, beslist het college.

Artikel 17. Inwerkingtreding en citeertitel

1. De beleidsregel bijzondere bijstand treedt na bekendmaking in werking per 2 mei 2018, onder gelijktijdige intrekking van de op 19 december 2017 vastgestelde beleidsregel bijzondere bijstand gemeente Elburg;
2. Deze beleidsregel wordt aangehaald als "Beleidsregel bijzondere bijstand gemeente Elburg".

Elburg, 24 april 2018

College van burgemeester en wethouders van de gemeente Elburg,

de burgemeester,

de secretaris,

J.N. Rozendaal

J.K.C. van der Jagt

Algemene toelichting

1. Inleiding

Bijzondere bijstand is geregeld in de Wet. De beleidsvrijheid voor het college is ruim, omdat op lokaal niveau – dichtbij de burger – maatwerk kan worden geboden, rekening houdend met individuele en lokale omstandigheden.

Het college wenst nadere regels vast te stellen om:

- invulling te geven aan de kan-bepalingen in de Wet,
- buitenwettelijk begunstigend beleid op te stellen, en
- willekeur te voorkomen.

Voordat deze beleidsregels worden beschreven, worden eerst in hoofdstuk 2 de wettelijke kaders geschetst. Vervolgens worden de keuzes van het college in hoofdstuk 3 toegelicht met betrekking tot invulling van de kan-bepalingen en van buitenwettelijk begunstigend beleid. Tenslotte komen in hoofdstuk 4 regels aan de orde in het kader van de willekeur. Deze regels zijn zo veel mogelijk beperkt om maatwerk mogelijk te maken en te houden.

2. Wettelijke kaders individuele bijzondere bijstand

De wettelijke kaders voor het verstrekken van de individuele bijzondere bijstand, zijn te vinden in de Wet en aanverwante jurisprudentie. In paragraaf 1 wordt de wettekst beschreven. In paragraaf 2 de kan-bepalingen uit de Wet waar het college iets van moet vinden. En in paragraaf 3 komt de jurisprudentie aan de orde.

2.1 Artikel 35 Participatiewet

Door bijzondere individuele omstandigheden kan een inkomen (waaronder een bijstandsuitkering) niet toereikend zijn om noodzakelijke uitgaven te doen. Het gaat dan bijvoorbeeld om extra kosten door ziekte, verhuizing of een echtscheiding. Als de gemeente vindt dat deze uitgaven wel noodzakelijk zijn en niet uit de eigen middelen kunnen worden betaald, dan kan individuele bijzondere bijstand worden toegekend.

De individuele bijzondere bijstand gaat uit van **maatwerk**. Het college kan een aanvraag toekennen als:

- er geen sprake is van uitsluitingsgronden zoals verwoord in §2.2 en dan in het bijzonder de artikelen 13 en 14 van de Wet
- er geen voorliggende voorziening is als bedoeld in artikel 15
- er sprake is van zeer dringende redenen waardoor buiten de toetsingskaders getreden moet worden (artikel 16 van de Wet)
- de kosten zich daadwerkelijk voordoen
- er sprake is van noodzakelijke uitgaven voortvloeiend uit bijzondere omstandigheden
- de kosten niet gedragen kunnen worden uit de middelen genoemd in artikel 35 Wet.

Zeer dringende reden

In de jurisprudentie is sprake van zeer dringende redenen bij een acute noodsituatie, dat wil zeggen een situatie die van levensbedreigende aard is of blijvend ernstig letsel of invaliditeit tot gevolg kan hebben. Ook de situatie dat er sprake is van ernstige consequenties voor de psychische gezondheidstoestand, kan onder het begrip noodsituatie vallen. Bijvoorbeeld de kosten voor een neurofeedbackbehandeling waardoor klachten aanzienlijk verminderen en waarbij stoppen met de behandeling in de toekomst zou leiden tot depressie met kans op suïcidaliteit.

Voor het toekennen van individuele bijzondere bijstand, is het **geen vereiste dat men een bijstandsuitkering** ontvangt. Individuele bijzondere bijstand is toegankelijk voor iedereen. Bepalend is de draagkracht van de belanghebbende(n). Is er sprake van geen of slechts een beperkte draagkracht, dan kan aanspraak op bijzondere bijstand bestaan.

Het is niet toegestaan om bijzondere bijstand te verlenen aan een belanghebbende omdat wordt *aangenomen* dat deze persoon tot een bepaalde groep behoort en daardoor bepaalde kosten maakt. Dit is een vorm van categoriale bijzondere bijstand en is niet toegestaan. De enige uitzondering op deze regel, is categoriale bijzondere bijstand voor een tegemoetkoming in de premie van de aanvullende collectieve zorgverzekering.

De Wet schrijft niet voor hóe het college in geval van bijzondere bijstand moet vaststellen en op welke wijze wordt nagegaan of de kosten daadwerkelijk gemaakt zijn. Het college is vrij om hier op een eigen (niet- bureaucratistische) wijze invulling aan te geven. Het college kan bijvoorbeeld kiezen voor steekproefsgewijze controle, controle boven een bepaald bedrag, controle op basis van risicoprofielen en/of controle samen laten vallen met een heronderzoek.

2.2 Kan-bepalingen Participatiewet

In de Participatiewet is een aantal kan-bepalingen opgenomen, waarover het college een standpunt dient in te nemen. Dit zijn:

- a. het college bepaalt het begin en de duur van de periode waarover het vermogen en het inkomen in aanmerking wordt genomen (art. 35 lid 1 PW);
- b. het college kan individuele bijzondere bijstand weigeren, indien de kosten binnen twaalf maanden een bedrag van € 129,00 niet te boven gaan (art. 35 lid 2 PW);
- c. het college kan collectieve bijzondere bijstand verlenen in de vorm van een collectieve aanvullende verzekering of in de vorm van een tegemoetkoming in de kosten van de premie van een dergelijke verzekering (art. 35 lid 3 PW);
- d. het college verstrekt de individuele bijzondere bijstand als een geldbedrag 'om niet' (art. 48 lid 1 PW).
- e. de individuele bijzondere bijstand kan in natura worden verstrekt, indien en zolang er gegronde redenen zijn om aan te nemen dat de belanghebbende zonder hulp niet in staat is tot een verantwoorde besteding van zijn bestaansmiddelen (art. 57 PW).

2.3 Jurisprudentie

Uit de jurisprudentie zijn de volgende nadere regels te halen:

- a. inrichtingskosten en de kosten van duurzame gebruiksgoederen zijn geen bijzondere kosten. Dit zijn algemene kosten van bestaan die uit de geldende/toepasselijke bijstandsnorm betaald moeten worden;
- b. de kosten voor de aanschaf van de verplichte identiteitsdocumenten zijn algemene kosten van bestaan die uit de geldende/toepasselijke bijstandsnorm betaald moeten worden;
- c. de Zorgverzekeringswet is een passende en toereikende voorliggende voorziening voor bijna alle medische kosten;
- d. energiekosten zijn geen bijzondere kosten. Dit zijn algemene kosten van bestaan die uit de geldende/toepasselijke bijstandsnorm betaald moeten worden;
- e. woonlasten zijn algemene kosten van bestaan die uit de geldende/toepasselijke bijstandsnorm betaald moeten worden;
- f. individuele bijzondere bijstand kan niet met terugwerkende kracht verleend worden.

Het college kan bepalen hoe met deze jurisprudentie om te gaan. Als het college besluit af te wijken, is dat **buitenwettelijk begunstigend beleid**. Ter voorkoming van willekeur is het zeer wenselijk om dit beleid vast te leggen in beleidsregels en wordt door de bestuursrechter slechts getoetst op consistente toepassing van hetgeen beschreven is.

3. Keuzes van het college

In de eerste paragraaf worden de keuzes van het college voor invulling van de kan-bepalingen uit de Wet toegelicht. In de tweede paragraaf is het gekozen buitenwettelijke begunstigend beleid toegelicht, dus op welke punten het college afwijkt van de jurisprudentie.

3.1 Kan-bepalingen

Het college kiest voor de volgende invulling van de kan-bepalingen uit de Wet:

- a. het college stelt in hoofdstuk 2 van de beleidsregel nadere regels vast over het begin en de duur van de periode waarover de draagkracht moeten worden bekeken;
- b. het college hanteert geen drempelbedrag waaronder de individuele bijzondere bijstand geweigerd wordt;
- c. het college verstrekt in artikel 8 van de beleidsregel een categoriale bijzondere bijstand in de vorm van een tegemoetkoming in de kosten van de premie van een collectieve aanvullende verzekering;
- d. er zijn geen veel voorkomende gegronde redenen waaronder de individuele bijzondere bijstand in natura wordt verstrekt en waardoor nadere regels opgenomen moeten worden in beleidsregels.

3.2 Buitenwettelijk begunstigend beleid

Het college hanteert het volgende buitenwettelijk begunstigend beleid:

- a. voor de volgende medische kosten is het college van mening dat de Zorgverzekeringswet niet als voorliggende voorziening geldt, omdat de kosten die de basisverzekering niet dekt erg kunnen oplopen:
 - brillen en contactlenzen volgens artikel 9;
 - tandheelkundige behandelingen en orthodontie volgens artikel 10;
- b. kosten duurzame gebruiksgoederen volgens artikel 11 van de beleidsregel, omdat het college van mening is dat de zogenaamde langjarige minima niet of nauwelijks kunnen reserveren voor vervanging van bijvoorbeeld koelkast of wasmachine.
- c. individuele bijzondere bijstand kan wel met terugwerkende kracht verleend worden tot maximaal 3 maanden terug volgens artikel 5.

4. Willekeur voorkomen

In de beleidsregel komen de volgende onderwerpen aan de orde om willekeur te voorkomen.

4.1. Procesafspraken

Het college moet voldoen aan de Algemene wet bestuursrecht en de Wet bij het behandelen van een aanvraag. In deze wetten is echter niet alles geregeld of soms is het niet expliciet benoemd. Om onduidelijkheid te voorkomen, zijn nadere regels in hoofdstuk 3 van de beleidsregel gesteld.

4.2. Hoogte bijzondere bijstand

Het college mag geen maximale hoogte van de te vergoeden kosten vastleggen, omdat de bijzondere bijstand individueel is en het om maatwerk gaat. Het college mag wel richtbedragen vastleggen. Als aanvragers meer dan het richtbedrag aan vergoeding nodig hebben, moeten ze aantonen deze kosten daadwerkelijk te moeten maken. Nadere regels omtrent de hoogte van de bijzondere bijstand, zijn te vinden in hoofdstuk 3 van de beleidsregel.

4.4 Veelvoorkomende kosten

Behalve de kosten die vergoed worden in het kader van buitenwettelijk begunstigend beleid, is het ook wenselijk om nadere regels te maken met betrekking tot kosten die veelvuldig voorkomen. Dit zijn:

- a. Woonkosten
- b. Kosten voor rechtsbijstand
- c. Reiskosten

Deze kosten worden in hoofdstuk 4 van de beleidsregel beschreven.

Artikelsgewijze toelichting

Hoofdstuk 1. Definities

Begrippen die in de Wet en de Awb zijn gedefinieerd, hebben in deze beleidsregel dezelfde betekenis. Van begrippen die daarin niet gedefinieerd zijn, wordt in dit artikel een definitie gegeven.

Hoofdstuk 2. Draagkracht

Voor het berekenen van de draagkracht voor bijzondere bijstand, gebruiken we verschillende draagkrachtpercentages en -periodes. In dit hoofdstuk wordt aangegeven wanneer wat gebruikt wordt.

Algemene regel berekening bijzondere bijstand

Als algemene regel geldt, dat het maandinkomen inclusief vakantietoeslag, het bedrag boven het vrij te laten vermogen zoals genoemd in de artikelen 31 tot en met 34 van de Wet en de individuele studietoeslag als bedoeld in artikel 36b van de Wet, tot de draagkracht worden gerekend. Daarvoor wordt gekeken naar het inkomen en vermogen op het moment van de aanvraag en voor het komende jaar. Voor vaststelling van het vermogen wordt een bedrag van € 5.000 voor de auto vrijgelaten. Als de auto absoluut onmisbaar is, dan wordt de totale waarde van de auto vrijgelaten.

Als dit maandbedrag niet hoger is dan 100% van de geldende bijstandsnorm inclusief vakantietoeslag, dan heeft de belanghebbende geen draagkracht en volledig recht op bijzondere bijstand. Is dit maandbedrag hoger dan 100% van de geldende bijstandsnorm inclusief vakantietoeslag, dan wordt van het bedrag 35% van het gemiddeld maandinkomen afgetrokken.

Uitzonderingen

Op bovenstaande berekening gelden uitzonderingen bij aanvragen voor bijzondere bijstand voor:

- A. Duurzame gebruiksgoederen
- B. Collectieve zorgverzekering
- C. Woonkosten

A. Duurzame gebruiksgoederen

Bij een aanvraag duurzame gebruiksgoederen (artikel 11 van de beleidsregel), wordt gekeken naar het gemiddelde maandinkomen inclusief vakantietoeslag van de afgelopen 36 maanden. Bij het inkomen wordt ook de individuele inkomstenstoeslag die in de afgelopen 36 maanden is ontvangen, opgeteld. Als het maandbedrag hoger is dan 100% van de geldende of toepasselijke bijstandsnorm inclusief vakantietoeslag, dan is geen bijzondere bijstand mogelijk. De aanvraag duurzame gebruiksgoederen wordt beoordeeld. Van deze kosten wordt de ontvangen individuele inkomstenstoeslag van de afgelopen 2 jaar afgetrokken. Bij de eerste aanvraag zal dit leiden tot een afwijzing. Maar de aanvrager dient de bonnetjes/facturen van de aangeschafte duurzame gebruiksgoederen over een periode van 36 maanden te bewaren en als er meer duurzame gebruiksgoederen noodzakelijk zijn, dan dat er individuele inkomstenstoeslag is ontvangen, dan kan een volgende aanvraag wel een toekenning zijn. Een rekenvoorbeeld:

Aanvraag bijzondere bijstand voor duurzame gebruiksgoederen voor een wasmachine van € 500,00. Aanvrager heeft in de afgelopen 2 jaren geen aanvraag gedaan voor duurzame gebruiksgoederen dus in principe heeft hij recht op een bedrag van € 1.000,00 per twee jaar.

In de afgelopen 36 maanden heeft aanvrager 3x een individuele inkomstenstoeslag ontvangen van in totaal € 1.595,00. Hierdoor heeft aanvrager draagkracht. Dit bedrag ligt hoger dan de € 1.000,00 waar hij recht op zou hebben, dus dit wordt een afwijzing.

Het is wel de bedoeling om op te vragen of aanvrager in de afgelopen 36 maanden andere duurzame gebruiksgoederen heeft aangeschaft en dus (een deel van de) draagkracht heeft opgebruikt. Dus stel dat hij voor € 700,00 aan bonnetjes duurzame gebruiksgoederen in zou leveren dan heeft hij van de € 1595,00 aan draagkracht nog € 895,00 aan draagkracht over en zou hij nu recht hebben op € 1000,00 - € 895,00 is € 105,00.

B. Collectieve zorgverzekering

Bij een aanvraag om in aanmerking te komen voor de collectieve zorgverzekering (artikel 8 van de beleidsregel), geldt het maandinkomen inclusief vakantietoeslag als inkomen en als vermogensgrens het dubbele bedrag aan vrij te laten vermogen uit artikel 34 lid 3 van de wet. Daarnaast wordt autowaarde en de waarde van een koopwoning buiten beschouwing gelaten. Er wordt gekeken naar inkomen op het moment van de aanvraag en het vermogen van het moment van aanvraag.

Als dit maandbedrag niet hoger is dan 120% van de toepasselijke bijstandsnorm inclusief vakantietoeslag, dan komt de belanghebbende in aanmerking voor de collectieve zorgverzekering.

Is dit maandbedrag hoger dan 120% van de geldende of toepasselijke bijstandsnorm inclusief vakantietoeslag, dan is geen bijzondere bijstand mogelijk.

C. Woonkosten

Bij een aanvraag om in aanmerking te komen voor bijzondere bijstand in de woonkosten (artikel 12 van de beleidsregel) geldt 100% draagkracht. Dat wil zeggen dat alles boven de toepasselijke bijstandsnorm inclusief vakantietoeslag in aanmerking wordt genomen.

Hoofdstuk 3. Procesafspraken

Aanvraag

Bijzondere bijstand wordt op aanvraag verstrekt. In bijzondere situatie, zoals bij zeer ernstige ziekte, geestelijk onvermogen, calamiteiten of andere door het college te bepalen situaties, kan het college individuele bijzondere bijstand ambtshalve verstrekken.

De individuele bijzondere bijstand moet vooraf worden aangevraagd. Ook hierop zijn uitzonderingen mogelijk, die goed gemotiveerd moeten worden:

- a. als de belanghebbende aan kan tonen dat hij de aanvraag niet vooraf kon indienen;
- b. bij andere bijzondere omstandigheden.

In deze situaties, wordt de bijzondere bijstand toegekend tot maximaal 3 maanden vóór het moment van aanvraag.

Richtbedragen

Het college mag geen maximale hoogte voor bijzondere bijstand vastleggen, omdat de bijzondere bijstand individueel moet worden vastgesteld op basis van noodzaak. Het college mag wel richtbedragen vastleggen. Als aanvragers meer dan het richtbedrag nodig hebben, moeten ze aantonen deze kosten daadwerkelijk te moeten maken. Als richtbedragen hanteren wij in principe:

- Voor medische kosten: de vergoedingenlijst inkomensondersteunende voorzieningen van de Gemeenschappelijke Medische Dienst.
- Voor andere kosten: Prijzengids voor bijzondere bijstand van het Nibud

Wijze van verstrekken

De bijzondere bijstand wordt in principe 'om niet' verstrekt (artikel 48 lid 1 van de Wet). Echter, in bepaalde gevallen kan de bijzondere bijstand in de vorm van een geldlening of borgtocht wordt verstrekt of teruggevorderd worden.

In de wet is geregeld wanneer de bijzondere bijstand in de vorm van een geldlening of borgtocht wordt verstrekt, namelijk:

1. als de belanghebbende op korte termijn voldoende draagkracht heeft (artikel 48 lid 2 onder a van de Wet), waarbij de wet niet aangeeft wat "korte termijn" betekent;
2. als belanghebbende tekortschietend besef van verantwoordelijkheid heeft betoond (artikel 48 lid 2 onder b van de Wet);
3. als de aanvraag over het betalen van een waarborgsom gaat (artikel 48 lid 2 onder c van de Wet).

Hoofdstuk 4. Specifieke vergoedingen

Maatwerk

De individuele bijzondere bijstand gaat uit van maatwerk. In principe komen dus alle kostensoorten in aanmerking voor individuele bijzondere bijstand. Voor een aantal kosten is echter vanuit de wet of de jurisprudentie geen bijzondere bijstand mogelijk. Daarnaast is voor andere kosten bijzondere bijstand alleen mogelijk als dit met buitenwettelijk begunstigend beleid is geregeld. En tenslotte is het bij veelvoorkomende kostensoorten mogelijk om algemene regels op te stellen, waarbij wel per individu moet worden bekeken of het toepasselijk is.

Geen bijzondere bijstand mogelijk

Algemeen is geen bijzondere bijstand mogelijk, als

1. Kosten niet noodzakelijk zijn, waaronder ook de mogelijkheid valt om gebruik te maken van openbare voorzieningen;
2. Kosten niet voortvloeien uit bijzondere omstandigheden, waaronder ook de kosten voor aanschaf van een identiteitskaart vallen;
3. Voor kosten een passende en toereikende (wettelijke) voorziening bestaat, waaronder ook de medische kosten vallen, die verderop in deze beleidsregel nog behandeld worden.

Nooit is bijzondere bijstand mogelijk bij (artikelen 13 en 14 van de Wet):

1. De voldoening aan alimentatieverplichtingen;
2. De betaling van een boete;

3. Geleden of toegebrachte schade;
4. Vrijwillige premiebetalings in het kader van een publiekrechtelijke verzekering;
5. Kosten van (experimentele) medische handelingen en verrichtingen die gerekend kunnen worden tot de ontwikkelingsgeneeskunde als bedoeld in de Wet op bijzondere medische verrichtingen;
6. Gedeeltelijke of volledige aflossing van een schuldenlast, maar wel de kosten van een door de rechter ingesteld beschermingsbewind, waarbij de gemeente sinds 1 januari 2014 een verruimde mogelijkheid heeft om bij de rechtbank opheffing van beschermingsbewind te verzoeken en ook bijvoorbeeld de kosten voor een matras van een kind als de ouders schulden hebben.

Medische kosten

Voorliggende voorziening

De Zvw vergoedt in het algemeen alle noodzakelijke kosten die verband houden met medische of paramedische behandeling. Deze regeling geldt als een voorliggende voorziening die passend en toereikend is. Bijzondere bijstand voor medische kosten is daarom in beginsel uitgesloten (artikel 15, lid 1 Wet).

Collectieve aanvullende zorgverzekering

Het is wel mogelijk om categoriaal een bijdrage in de premie te verstrekken (artikel 35, lid 3 Wet). Dit is mogelijk gemaakt met artikel 8 van deze beleidsregel. In deze regel wordt bepaald dat als iemand onder de doelgroep valt en een verzekering bij Zilveren Kruis basis verzekering + Optimaal aanvullend 3+ aanvullend tand 2 afsluit, een korting van 27,50 euro per maand op de premie ontvangt. Dit betekent dat voor elke gezinslid voor wie betaald moet worden, een maandelijkse korting mogelijk is.

Naar aanleiding van een raadsnotie in november 2015 wenst de raad een vergoeding voor de meerkosten voor chronisch zieken en gehandicapten. Dit wordt vormgegeven door een jaarlijkse bijdrage per persoon als tegemoetkoming voor het wettelijke eigen risico van de zorgverzekering te verstrekken. Dit is geregeld in de Wmo Verordening en de nadere regels behorend bij de Wmo verordening, die per 1-1-2018 in werking treden.

Buitenwettelijk begunstigend beleid

Het is ook mogelijk om als college buitenwettelijk begunstigend beleid op te stellen, waardoor Zvw wel nog als een voorliggende voorziening worden gezien, maar het college begunstigend ten opzichte van de belanghebbende besluit. Dit moet wel expliciet in de beleidsregel worden opgenomen om willekeur te voorkomen. Dit vindt het college noodzakelijk voor de kosten aan bril/contactlenzen en voor mondzorg (artikel 9 en 10 van deze beleidsregel). Zie hierover meer verderop in de toelichting.

Vergoeding eigen bijdragen

Ten slotte moet bij een aanvraag voor kosten van medische aard worden beoordeeld of de Zorgverzekeringswet wel als voorliggende voorziening kan gelden. Dit is niet het geval bij dieetkosten en de eigen bijdragen voor bijvoorbeeld lenzen, kraamzorg en ziekenvervoer. Met de eigen betaling voor een gehoorapparaat (25%) heeft de wetgever de keuze gemaakt dat de kosten niet volledig worden vergoed.

Buitenwettelijk begunstigend beleid

Buitenwettelijk begunstigend beleid wordt opgesteld omdat er bijvoorbeeld een voorliggende voorziening is (waardoor geen bijstand mag worden verleend), maar het college het belangrijk vindt om af te wijken en ten gunste van de belanghebbende te beslissen. Het is wenselijk dergelijk beleid op te nemen in een beleidsregel ter voorkoming van willekeur.

In de afgelopen jaren zijn er in beleidsregels drie kostensoorten besproken die onder deze noemer van "buitenwettelijke begunstigend beleid" vallen. Dit zijn:

1. Kosten bril/contactlenzen;
2. Kosten voor mondzorg
3. Kosten voor vervanging van duurzame gebruiksgoederen.

Hieronder komen ze kort aan bod.

1. Bril/contactlenzen

Brillen en contactlenzen worden gedeeltelijk vergoed door de zorgverzekeraar op basis van de aanvullende verzekering. Omdat het college van mening is dat deze vergoeding laag is, heeft het college dit bedrag in de afgelopen jaren aangevuld tot 300 euro in 3 jaar. Per 1 januari 2015 vergoedt Zilveren Kruis 200 euro per 3

jaar bij haar aanvullende verzekering Optimaal aanvullend 3 en Tand 2. Dit betekent dat het college gedurende 2015 nog 100 euro extra vergoedt.

In artikel 9 van de beleidsregel wordt zodoende geregeld dat belanghebbenden elke 3 jaar een bijdrage van 100 euro per persoon extra kunnen besteden aan een nieuwe bril of nieuwe contactlenzen. Voor kinderen tot en met 12 jaar kan dit vaker aangevraagd worden. En als de ogen van een belanghebbende in deze 3 jaar sterk verslechteren (wat blijkt uit een proforma-nota), kan de belanghebbende ook vaker aanspraak maken op het bedrag van 100 euro.

2. *Mondzorg*

In artikel 10 van de beleidsregel wordt geregeld dat belanghebbende bijzondere bijstand voor tandarts- en orthodontiekosten kan krijgen. Bijzondere bijstand is mogelijk voor:

- De eigen bijdrage die wordt gevraagd op basis van de collectieve zorgverzekering
- De meerkosten (2015: aanvullende kosten boven het bedrag dat Zilveren Kruis bij Optimaal aanvullend 3 en Tand 2 uitkeert).

3. *Duurzame gebruiksgoederen*

In artikel 11 is bijzondere bijstand voor vervanging van duurzame gebruiksgoederen geregeld. Een belanghebbende die minimaal 3 jaar op bijstandsniveau leeft, kan op aanvraag elke twee jaar een budget krijgen voor vervanging van duurzame gebruiksgoederen. De hoogte van het budget is afhankelijk van het aantal mensen binnen het huishouden. Een alleenstaande krijgt 700 euro te besteden. Als het huishouden uit 2 personen bestaat, zoals gehuwden of een alleenstaande ouder met één kind, krijgt het huishouden 1000 euro te besteden in twee jaar. Bij meerpersoonshuishoudens, komt er 150 euro per gezinslid bij. Een echtpaar met 6 kinderen, heeft dus 1900 euro in twee jaar te besteden.

Voor de toekenning, worden de richtbedragen uit Prijzengids voor bijzondere bijstand van het Nibud gebruikt.

Veelvoorkomende kostensoorten

Tenslotte worden in hoofdstuk 4 van de beleidsregel kostensoorten genoemd die veel voorkomen en waarvan het college van mening is dat voor deze kostensoorten willekeur voorkomen moet worden door nadere regels te stellen. Het blijft echter maatwerk, waardoor het noodzakelijk blijft om te toetsen aan de beginselen van de bijzondere bijstand en er geen aannames mogen worden gedaan.

De kosten die het college als veelvoorkomende kostensoorten zien, zijn:

4. Woonkosten
5. Kosten voor rechtsbijstand
6. Reiskosten

Hieronder komen ze kort aan bod.

4. *Woonkosten*

In artikel 12 wordt geregeld dat belanghebbende gedurende een jaar maandelijks bijzondere bijstand in de woonkosten kan ontvangen. Het gaat om een vergoeding in de huur- of hypotheekkosten. Belanghebbenden kunnen in aanmerking komen voor bijzondere bijstand als zij nog geen recht hebben op huurtoeslag (jongeren) of als de huurtoeslag onvoldoende is om de huur te kunnen betalen.

5. *Kosten voor rechtsbijstand*

In artikel 13 wordt geregeld dat belanghebbende de eigen bijdrage voor rechtsbijstand vergoed krijgt. Als bewijsstuk van noodzakelijkheid, geldt in ieder geval het diagnosedocument van bijvoorbeeld het Juridisch Loket, waaruit blijkt dat een advocaat noodzakelijk is en de toevoeging.

6. *Reiskosten*

Artikel 14 geeft regels om de veelvoorkomende reiskosten te vergoeden. Een belanghebbende komt pas in aanmerking voor bijzondere bijstand als hij het vervoersprobleem niet kan oplossen met zijn netwerk en niet in aanmerking komt voor:

- Reiskostenvergoeding vanuit de werkgever
- Reiskostenvergoeding vanuit het Participatiebudget (als er sprake is van een traject)
- Stimuleringsregeling Regiotaxi (voor gepensioneerden die vaak dezelfde rit maken)
- Memovo (voor 55-plussers en gehandicapten)
- Volledige reiskostenvergoeding vanuit de zorgverzekering
- Volledige reiskostenvergoeding vanuit Tegemoetkoming ouders (DUO, tot 2016) of de verhoging van het kindgebonden budget

Kinderen tot 18 jaar

De meest voorkomende aanvragen, zijn ten eerste de aanvragen voor de reiskosten van kinderen tot 18 jaar die naar hun school gaan. Deze reiskosten worden vergoed als de opleiding alleen maar verder dan 25 kilometer van Elburg kan worden gevolgd. In dat geval worden de kosten voor openbaar vervoer of € 0,19 per kilometer vergoed. Bij opleidingen dichterbij, is wel bijzondere bijstand mogelijk als fietsen en lopen redelijkerwijs niet mogelijk is. Bijvoorbeeld bij psychische of lichamelijke beperkingen.

Medisch specialist

Daarnaast wordt vaak bijzondere bijstand voor reiskosten naar medisch specialisten aangevraagd. Deze worden als volgt behandeld. Als men het vervoersprobleem niet kan oplossen met het netwerk of geen (volledige) vergoeding krijgt van de zorgverzekeraar (zorgverzekering is een voorliggende voorziening) komen de kosten in aanmerking voor vergoeding via bijzondere bijstand. De vergoeding kan plaatsvinden voor de eigen bijdrage en/of de kosten die hoger uitkomen dan de maximale vergoeding van de verzekeraar en/of reiskosten vanaf 400 kilometer per jaar. Voordat mensen meer dan 400 kilometer per jaar hebben gereisd naar een medisch specialist, vragen zij bijzondere bijstand aan met bewijsstukken bij welke medisch specialist zij zijn geweest. Als bewijsstukken worden een aanwezigheidsverzicht van de medisch specialist(en) gevraagd en bij reizen met het openbaar vervoer, de bewijzen hiervan. De 400 kilometer grens is gekozen omdat het college het redelijk vindt dat mensen 8 retourreizen naar een ziekenhuis in Zwolle / Harderwijk voor hun rekening nemen. Ook het NIBUD geeft aan dat mensen met een bijstandsuitkering vervoerskosten hebben (alleenstaande €107, echtpaar € 145 per maand).

Reiskosten voor bezoek aan een gezins- of familielid die is opgenomen in een ziekenhuis of inrichting komen in beginsel niet in aanmerking voor vergoeding via bijzondere bijstand. Mensen kunnen dit oplossen met hun eigen netwerk, vaak gaan andere familieleden ook op bezoek, of dienen de kosten voor eigen rekening te nemen.

In de gevallen waar deze beleidsregel mensen onevenredig benadeeld, vergeleken met gelijke casussen, kan het college maatwerk toepassen.

Hoofdstuk 5. Slotbepalingen

Deze artikelen spreken voor zich. Deze beleidsregel treedt na bekendmaking in werking per 2 mei 2018.